T078 BL VIII (23) 1444 Căn Bản Thuyết Nhất Hữu Bộ Xuất Gia Sự Q3

Tạng Luật (Linh Sơn Pháp Bảo)

SOÁ 1444 - CAÊN BAÛN THUYEÁT NHAÁT THIEÁT HÖÕU BOÄ TYØ NAÏI DA XUAÁT GIA SÖÏ, Quyeån 3 345

CAÊN BAÛN THUYEÁT NHAÁT THIEÁT HÖÕU BOÄ TYØ NAÏI DA XUAÁT GIA SÖÏ

QUYEÅN 3

Phaät ôû trong vöôøn Caáp-coâ-ñoäc röøng Theä-ña thaønh Thaát-la-phieät, luùc ñoù Bí-soâ Caän quaân an cö ba thaùng muøa möa xong lieàn ñoä moät ñeä töû roài cuøng ñeä töû naøy ñi ñeán thaønh Thaát-la-phieät, ñeán nôi röûa chaân xong lieàn ñeán choã Phaät, ñaûnh leã Phaät roài ngoài moät beân. Thöôøng phaùp cuûa chö Phaät laø khi coù khaùch Bí-soâ ñeán lieàn thaêm hoûi töø ñaâu ñeán, haï an cö ôû ñaâu, Caän quaân baïch Phaät: "Theá toân, con töø nöôùc khaùc ñeán vaø ñaõ an cö ba thaùng muøa möa ôû ñoù", Phaät hoûi: "Vò thieän nam naøy laø ñeä töû cuûa ai?", ñaùp laø cuûa con, Phaät hoûi: "Thaày ñaõ xuaát gia bao laâu?", ñaùp: "Con xuaát gia ñöôïc hai naêm, ngöôøi ñeä töû naøy con ñoä ñöôïc moät naêm". Luùc ñoù Phaät baûo caùc Bí-soâ: "Bí-soâ Caân quaân naøy khôûi loãi ñaàu tieân, nay ta cheá ñònh cho caùc Bí-soâ: khoâng ñöôïc chæ môùi xuaát gia vaøi naêm maø ñaõ ñoä ñeä töû vaø cho thoï Caän vieân; neáu khoâng ôû chung vôùi thaày thì neân töï caàu y chæ. Ngöôøi xuaát gia chöa ñuû möôøi haï khoâng ñöôïc ñoä Caàu-tòch vaø truyeàn thoï Caän vieân. Neáu coù khaùch Bí-soâ ñeán chöa quen bieát thì khoâng ñöôïc cho y chæ. Neáu Bí-soâ ñuû möôøi haï, hieåu raønh vieäc thoâng bít trong Giôùi kinh Bieät giaûi thoaùt thì môùi ñöôïc ñoä Caàu-tòch vaø laøm thaày y chæ... Neáu töï mình chöa ñieàu phuïc maø laïi ñieàu phuïc ngöôøi thì khoâng coù lyù ñoù. Ngöôøi ngu si khoâng coù trí hueä cuõng khoâng cho ñoä ngöôøi, vì töï mình chöa chöùng ngoä giaûi thoaùt tòch ñònh vaø ñöôïc Nieát-baøn laïi ñoä ngöôøi khaùc laø khoâng coù lyù ñoù. Töï mình ôû trong choã buøn nhô chöa ra khoûi maø laïi muoán ñoä ngöôøi khaùc laø khoâng coù lyù ñoù." Luùc ñoù coù Bí-soâ giaø voâ trí khoâng thoâng hieåu giôùi luaät laïi ñoä moät ngoaïi ñaïo vaø truyeàn thoï Caän vieân, thoï giôùi roài lieàn thænh caàu thaày giaùo thoï, vò thaày do khoâng hieåu bieát gì neân khoâng theå giaùo thoï cho ñeä töû, ngöôøi ñeä töû ngoaïi ñaïo naøy lieàn cheâ bai, khoâng tín kính nöõa. Caùc Bí-soâ baïch Phaät, Phaät baûo caùc Bí-soâ: "Töø nay caùc Bí-soâ phaûi ñuû möôøi haï môùi ñöôïc ñoä ñeä töû vaø truyeàn thoï caän vieân. Phaûi thaønh töïu naêm phaùp môùi

SOÁ 1444 - CAÊN BAÛN THUYEÁT NHAÁT THIEÁT HÖÕU BOÄ TYØ NAÏI DA XUAÁT GIA SÖÏ, Quyeån 3 346

ñöôïc laøm thaày y chæ: - Moät laø thoï caän vieân ñöôïc möôøi haï trôû leân, - Hai laø ñeä töû neáu coù bònh, coù theå chaêm soùc, - Ba laø coù nghi ñeä töû phaïm AÙc-taùc thì phaûi tuøy vieäc cöû toäi, - Boán laø neáu ñeä töû coù taø kieán phaûi chæ daïy cho coù chaùnh kieán. - Naêm laø ñeä töû neáu khoâng öa thích phaùp, phaûi coá gaéng

nhieáp thoï khieán ñöôïc an laïc truï. Laïi coù naêm phaùp: Moät laø ñaày ñuû giôùi, hai laø ña vaên, ba laø trì kinh, boán laø trì luaät, naêm laø trì luaän. Laïi coù naêm phaùp: Moät laø ñuû giôùi khoâng thieáu soùt, hai laø ña vaên, ba laø hieåu nghóa kinh, boán laø hieåu roõ vieäc thoâng bít trong Tyø-naïi-da vaø naêm laø thoâng hieåu nghóa trong taïng luaän. Laïi coù naêm phaùp: Moät laø ñaày ñuû giôùi, hai laø ña vaên, ba laø trì kinh bieát nghóa, boán laø thoâng hieåu Tyø-naïi-da, naêm laø thoâng hieåu taïng Ma-traát -lyù-ca. Laïi coù naêm phaùp nhö treân, chæ khaùc laø coù theâm chöõ raát. Laïi coù naêm phaùp nhö treân, chæ khaùc laø coù theâm chöõ thaéng. Laïi coù naêm phaùp nhö treân, chæ khaùc laø coù theâm chöõ coù theå. Laïi coù naêm phaùp: Moät laø giôùi thaønh töïu, hai laø ña vaên thaønh töïu, ba laø thaéng giaûi thoaùt thaønh töïu, boán laø chöùng trí thaéng giaûi thoaùt thaønh töïu, naêm laø trí hueä thaønh töïu. Laïi coù naêm phaùp: Moät laø tín thaønh töïu, hai laø giôùi thaønh töïu, ba laø ña vaên thaønh töïu, boán laø Xaû thaønh töïu, naêm laø trí thaønh töïu. Laïi coù naêm phaùp: Moät laø ñuû giôùi, hai laø ña vaên, ba laø tinh taán, boán laø nieäm, naêm laø tueä. Laïi coù naêm phaùp: Moät laø ñuû giôùi, hai laø ña vaên, ba laø tinh taán, boán laø ñònh, naêm laø baùt nhaõ. Laïi coù naêm phaùp, boán phaùp ñaàu nhö treân, naêm laø öa thích tòch tónh. Laïi coù naêm phaùp: - Moät laø thaønh töïu giôùi uaån höõu hoïc, - Hai laø thaønh töïu ñònh uaån höõu hoïc, - Ba laø thaønh töïu tueä uaån höõu hoïc, - Boán laø thaønh töïu giaûi thoaùt uaån höõu hoïc, - Naêm laø thaønh töïu giaûi thoaùt tri kieán uaån höõu hoïc. Laïi coù naêm phaùp thaønh töïu voâ hoïc gioáng nhö thaønh töïu höõu hoïc ôû treân. Laïi coù naêm phaùp: Moät laø bieát coù loãi, hai laø bieát bieåu thò, ba laø bieát yù bieåu thò, boán laø bieát xaû, naêm laø bieát tuøy giaûi.

SOÁ 1444 - CAÊN BAÛN THUYEÁT NHAÁT THIEÁT HÖÕU BOÄ TYØ NAÏI DA XUAÁT GIA SÖÏ, Quyeån 3 347

Laïi coù naêm phaùp: Moät laø bieát coù ngaên ngaïi, hai laø bieát khoâng coù ngaên ngaïi, ba laø tuøy luùc daïy baûo, boán laø cho y chæ, naêm laø nhieáp thoï. Laïi coù naêm phaùp: Moät laø bieát coù phaïm. hai laø bieát khoâng phaïm, ba laø bieát toäi khinh, boán laø bieát toäi troïng, naêm laø bieát roõ Ba-la-ñeà-moäc-xoa vaø roäng giaûng giaûi. Ngöôøi thaønh töïu caùc loaïi naêm phaùp treân, ñuû möôøi haï môùi ñöôïc ñoä ngöôøi xuaát gia vaø cho thoï Caän vieân, cho ngöôøi y chæ vaø giaùo thoï. Neáu khoâng nhö theá thì phaûi y chæ ngöôøi khaùc maø ôû." Luùc ñoù cuï thoï Öu-ba-ly baïch Phaät: "Theá toân, nhö Phaät ñaõ daïy phaûi thaønh töïu caùc loaïi naêm phaùp treân vaø ñuû möôøi haï môùi ñöôïc ñoä ñeä töû.... Neáu Bí-soâ tuy ñaõ ñöôïc saùu möôi tuoåi haï nhöng khoâng thoâng hieåu Giôùi kinh Bieát giaûi thoaùt, cuõng khoâng thaønh töïu naêm phaùp treân thì coù neân y chæ ngöôøi khaùc maø ôû hay khoâng?". Phaät noùi neân, laïi hoûi y chæ nhö theá naøo, Phaät noùi neân y chæ ngöôøi giaø, laïi hoûi neáu khoâng coù ngöôøi giaø, Phaät noùi neân y chæ ngöôøi treû, chæ tröû leã baùi coøn caùc vieäc khaùc ñeàu phaûi tuaân haønh. Phaät ôû trong vöôøn Caáp-coâ-ñoäc röøng Theä-ña thaønh Thaát-la-phieät, luùc ñoù coù moät Bí-soâ ngu si voâ trí, khoâng hieåu roõ thieän aùc laïi ñoä moät ngoaïi ñaïo cho xuaát gia vaø cho thoï caän vieân. Ngöôøi naøy thöôøng hay cuøng caùc Bí-soâ tranh caûi roài töï yù

hoaøn tuïc vaø ñuû lôûi cheâ traùch caùc Bí-soâ, caùc Bí-soâ ñem vieäc naøy baïch Phaät, Phaät noùi: “Keû ngu si voâ trí boû thieän phaùp luaät ñeå ñeán vôùi taø kieán, ví nhö ngöôøi bò côn ñoùi böùc baùch boû thöùc aên ngon ñeå aên caùc thöù nhô baån. Cho neân caùc Bí-soâ khoâng neân voäi ñoä ngoaïi ñaïo laøm ñeä töû, chæ neân ñoä thích töû. Neáu coù Thích töû maëc y ngoaïi ñaïo ñeán caàu xuaát gia thì neân ñoä ñeå hoï thaønh taùnh Bí-soâ. Tröø thích chuûng ra, caùc ngoaïi ñaïo khaùc ñeàu phaûi traûi qua boán thaùng ôû chung ñeå xem xeùt roài môùi ñoä”. Luùc ñoù caùc Bí-soâ khoâng bieát phaùp cho ôû chung vaø tieáp ñoä ngoaïi ñaïo nhö theá naøo neân baïch Phaät, phaät noùi; “Neáu coù ngoaïi ñaïo ñeán caàu xuaát gia tröôùc neân hoûi hoï caùc chöôùng naïn, neáu khoâng coù chöôùng naïn thì cho hoï thoï tam quy vaø naêm hoïc xöù. Sau ñoù daãn hoï ñeán trong taêng baûo hoï quyø goái chaép tay baïch raèng: Ñaïi ñöùc Taêng laéng nghe, con laø ngoaïi ñaïo teân nay caàu xin xuaát gia, trong boán thaùng xin ñem y phuïc tröôùc kia cuûa con cuùng cho taêng giaø, cuùi xin cho pheùp con (3 laàn). Keá baûo hoï ñeán choã maét thaáy nhöng tai khoâng nghe roài sai moät Bí-soâ taùc baïch yeát ma nhö sau: Ñaïi ñöùc Taêng laéng nghe, ngoaïi ñaïo teân caàu xin xuaát gia, trong boán thaùng ñem y phuïc tröôùc kia cuùng cho taêng giaø vaø OÂ-ba-ñaø-da . Neáu Taêng ñuùng thôøi ñeán, Taêng neân chaáp thuaän… cho ñeán caâu: Neáu ai khoâng

chaáp thuaän thì noùi. Taêng ñaõ chaáp thuaän vì im laêng, vieäc naøy toâi xin nhôù giöõ nhö vaäy. Trong boán thaùng nhöõng vieäc maø ngoaïi ñaïo laøm ñeàu doàng nhö Caàu-tòch, maëc y cuûa Thaân giaùo sö vaø aên thöùc aên cuûa Taêng. Neáu trong boán thaùng naøy hoï thay ñoåi nhaän thöùc tröôùc kia cuûa hoï thì neân cho xuaát gia, neáu taâm hoï khoâng thay ñoåi thì neân ñuoåi hoï trôû veà. Luùc ñoù cuï thoï Öu-ba-ly baïch Phaät: “Theá toân, nhö Phaät ñaõ daïy laø neáu hoï thay ñoåi nhaän thöùc tröôùc kia môùi cho xuaát gia, nhöng laøm sao bieát ñöôïc laø hoï thay ñoåi nhaän thöùc tröôùc kia cuûa hoï?”, Phaät noùi: “ÔÛ tröôùc maët hoï neân taùn thaùn Tam baûo vaø coâng ñöùc cuûa Phaät, ñoàng thôøi cheâ bai ngoaïi ñaïo. Neáu hoï nghe nhö theá maø sanh taâm Hoan-hæ thì neân cho hoï xuaát gia; ngöôïc laïi neáu hoï khoâng sanh taâm Hoan-hæ, nghe cheâ bai ngoaïi ñaïo maø buoàn thì khoâng neân ñoä, neân ñuoåi hoï trôû veà. Nhö vaäy neáu hoï nghe cheâ bai ngoaïi ñaïo maø taâm khoâng saân haän, ñoù laø thay ñoåi nhaän thöùc tröôùc kia. Neáu coù ngoaïi ñaïo thôû löûa ñeán caàu xuaát gia thì neân ñoä vaø cho thoï caän vieân, vì sao?, vì ngöôøi thôø löûa tin vaøo ba loaïi nghieäp: Moät laø Höõu nghieäp, hai laø Sôû taùc nghieäp, ba laø Taùc nhaân nghieäp. Caùc thaày neân hoïc nhö theá.” Phaät ôû trong Truùc-laâm beân ao Yeát-lan-ñaïc-ca thaønh Vöông-xaù, ôû trong thaønh naøy soá Bí-soâ kyø tuùc ít hôn soá Bí-soâ treû. Luùc ñoù an cö ba thaùng haï xong, Phaät muoán du haønh ñeán Nam sôn neân baûo toân giaû A-Nan-ñaø: “Thaày neân thoâng baùo cho caùc Bí-soâ, ai muoán ñi theo Theá toân du haønh thì neân söûa soaïn y baùt”, toân giaû vaâng lôøi Phaät daïy ñi thoâng baùo. Caùc Bí-soâ kyø tuùc noùi vôùi A-Nan-ñaø: “Toâi khoâng theå theo Theá toân du haønh”, A-Nan-ñaø hoûi nguyeân do,

lieàn ñaùp laø do giaø yeáu. Caùc Bí-soâ treû cuõng noùi laø khoâng theå ñi theo, A-Nan-ñaø hoûi nguyeân do, lieàn ñaùp: “Thaày cuûa toâi ñaõ khoâng ñi neân toâi phaûi ôû laïi chaêm soùc”. Cuoái cuøng chæ coù soá ít Bí-soâ ñi theo Phaät du haønh, luùc saép ñi Phaät nhìn ngoù hai beân xem caùc Bí-soâ coù chaáp trì y baùt nhö phaùp khoâng, thaáy caùc Bí-soâ ñi theo khoâng ñoâng neân hoûi A-Nan-ñaø nguyeân do, A-Nan-ñaø ñem vieäc treân baïch Phaät, Phaät baûo caùc Bí-soâ: “Töø nay caùc Bí-soâ ñöôïc naêm tuoåi haï trôû leân, thaønh töïu naêm phaùp seõ ñöôïc tuøy choã thoï hoïc, du haønh nhaân gian khoâng caàn y chæ. naêm phaùp goàm coù: Moät laø bieát coù phaïm, hai laø bieát khoâng phaïm, ba laø bieát toäi troïng, boán laø bieát toäi khinh, naêm laø kheùo trì Ba-la-ñeà-moäc-xoa vaø roäng giaûng giaûi”. Luùc ñoù cuï thoï Öu-ba-ly baïch Phaät: “Theá toân, neáu caùc Bí-soâ döôùi naêm tuoåi haï nhöng thaønh töïu naêm phaùp thì coù ñöôïc du haønh nhaân gian tuøy choã thoï hoïc hay khoâng?”, Phaät noùi: “Khoâng ñöôïc, nay ta cheá ñònh naêm tuoåi haï trôû leân vaø thaønh töïu naêm phaùp môùi ñöôïc tuøy yù du haønh, tuøy choã thoï hoïc. Neáu chöa ñuû naêm tuoåi haï, duø thoâng suoát tam taïng

vaãn khoâng ñöôïc tuøy yù du haønh, tuøy choã thoï hoïc, phaûi nöông ôû vôùi thaày vaø caàn y chæ”. Phaät ôû trong vöôøn Caáp-coâ-ñoäc röøng Theä-ña thaønh Thaát-la-phieät, luùc ñoù Ñaïi Muïc-kieàn-lieân cho möôøi baûy thieáu nieân xuaát gia vaø truyeàn thoï Caän vieân, trong soá ñoù Öu-ba-ly ñöùng ñaàu, ñeán nöûa ñeâm hoï ñoùi buïng cuøng keâu khoùc vang daäy. Phaät nghe tieáng treû khoùc lieàn hoûi A-Nan-ñaø nguyeân do, A-Nan-ñaø ñem vieäc treân baïch Phaät, Phaät baûo caùc Bí-soâ: “Nay ta cheá ñònh neáu ai chöa ñuû hai möôi tuoåi thì khoâng ñöôïc cho hoï thoï Caän vieân, thaønh taùnh Bí-soâ, vì sao?, vì chöa ñuû hai möôi tuoåi seõ khoâng theå chòu ñöïng ñöôïc laïnh noùng ñoùi khaùt, muoãi truøng caén ñoát vaø bònh taät … Laïi nöõa khi bò thaày quôû traùch cuõng khoâng theå chòu ñöïng ñöôïc caùc khoå naõo. Phaûi ñuû hai möôi tuoåi môùi coù chí khí maïnh, chòu ñöïng ñöôïc söï quôû traùch vaø khoå cöïc… Vì chöa ñuû tuoåi maø cho thoï Caän vieân môùi coù caùc loãi treân, cho neân töø nay caùc Bí-soâ khoâng ñöôïc truyeàn thoï Caän vieân cho ngöôøi chöa ñuû hai möôi tuoåi. Neáu coù Caàu-tòch caàu thoï Caän vieân, Bí- soâ neân hoûi ñaõ ñuû hai möôi tuoåi chöa, neáu khoâng hoûi thì phaïm toäi Vieät phaùp”. Phaät ôû trong vöôøn Caáp-coâ-ñoäc röøng Theä-ña thaønh Thaát-la-phieät, luùc ñoù trong thaønh coù moät tröôûng giaû cöôùi vôï chöa bao laâu lieàn sanh ñöôïc moät trai, ñöùa beù naøy daàn daàn tröôûng thaønh thì gia nghieäp cuûa tröôûng giaû cuõng daàn daàn tieâu taùn heát. Tröôûng giaû suy nghó: “Ta ngheøo khoå neân caàu xuaát gia”, nghó roài lieàn noùi vôùi con: “Ta nay giaø yeáu khoâng theå cuøng con chaán höng gia nghieäp, ta muoán ôû trong thieän phaùp luaät xuaát gia, yù con theá naøo?”, ñaùp; “Cha xuaát gia, con cuõng xuaát gia theo”. Noùi roài hai cha con cuøng ñi ñeán trong röøng Theä-ña gaëp caùc Bí soâ caàu xin xuaát gia, caùc Bí-soâ lieàn cho Caû hai xuaát gia vaø daïy cho Caû hai oai nghi haønh phaùp, vaøi ngaøy sau caùc Bí-soâ baûo Caû hai raèng: “Hai ngöôi bieát khoâng, nai khoâng nuoâi nai, thaønh Thaát-la-phieät

naøy roäng lôùn, daân ñoâng ñeàu kính tín Tam baûo, hai ngöôi neân ñi ñeán ñoù khaát thöïc töï nuoâi thaân". Caû hai nghe roài lieàn chaáp trì y baùt cuøng vaøo thaønh Thaát-la-phieät theo thöù lôùp khaát thöïc, ñi ñeán ngaõ tö ñöôøng Caàu-tòch nhoû thaáy moät phuï nöõ ñang chieân baùnh baùn lieàn ñeán xin, phuï nöõ ñoù noùi: "Ñöa tieàn toâi môùi ñöa baùnh", ñaùp laø khoâng coù tieàn, phuï nöõ ñoù khoâng chòu ñöa baùnh, Caàu-tòch nhoû naøy lieàn keâu khoùc lôùn tieáng vaø naèm laên ra ñaát, moïi ngöôøi nhìn thaáy nhö vaäy ñeàu cheâ traùch raèng: "Taïi sao Bí-soâ laïi ñoä ñöùa beù chöa raùo maùu ñaàu nhö theá xuaát gia". Caùc Bí-soâ nghe bieát baïch Phaät, Phaät noùi: "Do ñoä keû nhoû tuoåi xuaát gia neân coù loãi naøy. Töø nay ngöôøi chöa ñuû hai tuoåi khoâng ñöôïc cho xuaát gia. Neáu coù ñoàng töû ñeán caàu xuaát gia, Bí-soâ neân hoûi ñaõ ñuû hai tuoåi chöa, neáu

khoâng hoûi thì phaïm toäi Vieät phaùp". Phaät ôû trong vöôøn Caáp-coâ-ñoäc röøng Theä-ña thaønh Thaát-la-phieät, luùc ñoù OÂ-ba-Nan-ñaø coù hai caàu tòch cuøng nhau chôi ñuøa nhö phuï nöõ chôi ñuøa vôùi choàng, nhö ngöôøi nam chôi ñuøa vôùi ngöôøi nöõ. Caùc Bí-soâ ñem vieäc naøy baïch Phaät, Phaät noùi: "Do ñoä hai caàu tòch cuøng moät luùc neân coù loãi naøy. Töø nay ai ñoä hai caàu tòch cuøng moät luùc thì phaïm toäi Vieät phaùp". Sau ñoù coù hai anh em cuøng ñeán caàu xuaát gia, caùc Bí-soâ khoâng daùm ñoä, khoâng bieát laøm sao neân baïch Phaät, Phaät noùi: "Neáu laø anh em cuøng caàu xuaát gia thì neân ñoä, khoâng phaïm. hai caàu tòch kia vì chöa ñuû tuoåi neân giöõ laïi moät ngöôøi ñeå daïy baûo, coøn ngöôøi kia neân ñöa ñeán moät vò thaân quen hay ñaïi ñöùc naøo ñoù daïy baûo, ñeán khi ñuû hai möôi tuoåi thì cho hoï thoï caän vieân, neáu hoï ñaõ ñuû hai möôi maø khoâng cho thoï caän vieân thì phaïm toäi Vieät phaùp". Phaät ôû trong vöôøn Caáp-coâ-ñoäc röøng Theä-ña thaønh Thaát-la-phieät, trong thaønh coù moät cö só nuoâi moät noâ boäc sieâng naêng phuïc dòch khoâng coù löôøi bieáng, laøm vieäc gì cuõng hoaøn taát. moät hoâm chuû nhaø noåi giaän, ngöôøi noâ boäc suy nghó: "OÂng chuû thaät khoù phuïc dòch, ta neân troán ñi, nhöng queân nhaø khoù theå boû ñi. Ta nghe noùi caùc sa moân Thích töû ñöôïc vua aân suûng, khoâng bò toån haïi, ta neân ñeán ño xin xuaát gia", nghó roài lieàn ñi ñeán trong röøng Theä-ña ôû choã caùc Bí-soâ xin xuaát gia, caùc Bí-soâ lieàn cho xuaát gia vaø cho thoï Caän vieân roài chæ daïy giaùo phaùp, vò naøy y theo giaùo phaùp tu haønh, khoâng bao laâu sau dieät töø phieàn naõo chöùng quaû A-la-haùn. Luùc ñoù gia chuû sanh taâm hoái, töï nghó: "Teân noâ boäc cuûa ta ñaõ laøm vieäc sieâng naêng khoâng löôøi bieáng, ta khoâng neân töùc giaän khieán noù boû ñi nhö vaäy, neáu gaëp laïi noù ta seõ xin loãi", nghó roài ñöùng ôû beân cöûa thaønh chôø Bí-soâ, khi Bí-soâ ñaép y mang baùt vaøo thaønh khaát thöïc, gia chuû thaáy roài lieàn noùi: "Hieàn thuû, ngöôi tuy ñöôïc xuaát gia, nhöng nay khoâng coù ai phuïc dòch cho ta, haõy theo ta trôû veà". Bí-soâ lieàn bay leân hö khoâng, thaân hieän thaàn bieán, treân thaân ra löûa, döôùi thaân ra nöôùc… roài trôû xuoáng ñaát. Phaøm phu heã thaáy ñöôïc thaàn thoâng, taâm yù mau hoài chuyeån nhö caây ñaïi thoï bò ngaõ xuoáng ñaát, vò gia chuû naøy lieàn cuùi mình ñaûnh leã vaø baïch: "Thaùnh

giaû ñaõ coù coâng naêng nhö vaäy, con nguyeän töø nay cuùng döôøng töù söï cho Thaùnh giaû". Töø ñoù tieáng ñoàn vang khaép vaø ñeán tai cuûa vua Thaéng-quang, vua lieàn ra lònh cho quaàn thaàn: "Töø nay trong nhaø cuûa caùc quan, tröôûng giaû ... coù noâ boäc muoán caàu xuaát gia thì neân cho hoï ñöôïc xuaát gia, khoâng gaây trôû ngaïi". Luùc ñoù trong thaønh Thaát-la-phieät coù moät tröôûng giaû nuoâi moät noâ boäc sieâng naêng laøm vieäc... gioáng nhö tröôøng hôïp treân, chæ khaùc ôû choã noâ boäc naøy sau khi xuaát gia khoâng coù ñöôïc chöùng quaû neân khi gia chuû

naém tay Bí-soâ noùi raèng: "Hieàn thuû, ngöôi tuy ñaõ xuaát gia nhöng nay khoâng coù ai phuïc dòch ta, haõy cuøng ta trôû veà", thì Bí-soâ naøy noùi: "Neáu oâng xuùc chaïm toâi, oâng seõ bò chaët tay. Vua Thaéng-quang coù saéc lònh xem Bí-soâ ñoàng nhö vöông töû", tröôûng giaû gia chuû nghe lôøi naøy lieàn cheâ traùch caùc Bí-soâ: "Sa moân Thích töû phaù hoaïi, taïi sao laïi cho noâ boäc xuaát gia", caùc Bí-soâ ñem vieäc naøy baïch Phaät, Phaät noùi: "Neáu ñaõ coù loãi naøy thì töø nay caùc Bí-soâ khoâng neân tuøy tieän cho noâ boäc xuaát gia. Neáu hoï ñeán caàu xuaát gia neân hoûi: Ngöôi khoâng phaûi laø noâ boäc phaûi khoâng. Khoâng hoûi maø cho xuaát gia thì phaïm toäi Vieät phaùp". Phaät ôû trong vöôøn Caáp-coâ-ñoäc röøng Theä-ña thaønh Thaát-la-phieät, trong thaønh coù moät tröôûng giaû cho vay, coù luùc chæ laáy laõi, coù luùc laáy caû goác laãn laõi. Sau ñoù tröôûng giaû gaëp moät ngöôøi maéc nôï ñoøi caû goác laãn laõi, ngöôøi naøy ngheøo khoù khoâng theå traû caû goác laãn laõi neân tröôûng giaû baét hoï laøm tôø cam keát heïn ngaøy traû môùi thaû cho veà. Ngöôøi naøy suy nghó: "Ta voán khoâng theå traû noåi caû goác laãn laõi, ta neân boû ñi nhöng queâ nhaø khoù boû ñi ñöôïc. Ta nghe noùi sa moân Thích töû ñöôïc vua xem ñoàng nhö vöông töû, ta neân ñeán ñoù caàu xuaát gia", nghó roài lieàn ñeán trong röøng Theä-ña ôû choã caùc Bí-soâ caàu xuaát gia, caùc Bí-soâ lieàn cho xuaát gia vaø cho thoï caän vieân. Sau khi ñöôïc thoï Caän vieân, ngöôøi naøy phaùt taâm doõng maõnh sieâng tu khoâng giaùn ñoaïn, khoâng bao laâu sau chöùng quaû A-la-haùn. Luùc ñoù tröôõng giaû cho vay sanh taâm hoái haän suy nghó: "Soá tieàn noù maéc nôï tröôùc kia ñaõ traû caû goác laãn laõi, neáu gaëp laïi noù, ta seõ xin loãi", nghó roài lieàn ñöùng beân cöûa thaønh chôø Bí-soâ, khi Bí-soâ ñaép y vaøo thaønh khaát thöïc, tröôûng gia thaáy roài lieàn ñeán naém tay noùi raèng: "Ngöôi tuy ñaõ xuaát gia nhöng vaãn traû ta caû goác laãn laõi, nay ngöôi neân trôû veà nhaø". Bí-soâ lieàn bay leân hö khoâng, thaân hieän thaàn bieán, treân thaân ra löûa, döôùi thaân ra nöôùc... roài trôû xuoáng ñaát. Phaøm phu heã thaáy ñöôïc thaàn thoâng, taâm yù mau hoài chuyeån nhö caây ñaïi thoï bò ngaõ xuoáng ñaát, tröôûng giaû cho vay lieàn cuùi mình ñaûnh leã baïch raèng: "Thaùnh giaû ñaõ coù coâng naêng nhö vaäy, con nguyeän töø nay cuùng döôøng töù söï cho Thaùnh giaû". Töø ñoù tieáng ñoàn vang khaép vaø ñeán tai cuûa vua Thaéng-quang, vua lieàn ra lònh cho quaàn thaàn: "Töø nay neáu coù ai maéc nôï khoâng theå traû ñöôïc maø muoán xuaát gia theo Phaät thì khoâng neân gaây trôû ngaïi cho hoï". Luùc ñoù trong thaønh Thaát-la-phieät coù moät tröôûng giaû cho vay... gioáng nhö tröôøng hôïp treân, chæ

khaùc ôû choã ngöôøi maéc nôï naøy sau khi xuaát gia roài khoâng coù chöùng ñöôïc quaû neân khi bò tröôûng giaû cho vay naém tay noùi raèng: “Ngöôøi xuaát gia roài thì ai seõ traû nôï caû goác laãn laõi cho ta, haõy theo ta trôû veà nhaø”, thì Bí-soâ naøy noùi raèng: “Neáu oâng xuùc chaïm toâi, oâng seõ bò chaët tay. Vua coù saéc lònh ngöôøi maéc nôï khoâng theå

SOÁ 1444 - CAÊN BAÛN THUYEÁT NHAÁT THIEÁT HÖÕU BOÄ TYØ NAÏI DA XUAÁT GIA SÖÏ, Quyeån 3 352

traû ñöôïc neáu xuaát gia thì taát caû nôï naàn ñeàu khoûi traû”. Ngöôøi kia nghe lôøi naøy roài lieàn cheá traùch caùc Bí-soâ: “Sa moân Thích töû phaàn nhieàu oâm loøng ngaïo maïn, ngöôøi ñang maéc nôï laïi ñoä cho xuaát gia”, caùc Bí-soâ ñem vieäc naøy baïch Phaät, Phaät noùi: “Neáu coù loãi naøy sanh thì töø nay caùc Bí-soâ khoâng neân tuøy tieän ñoä ngöôøi maéc nôï. Neáu laøm traùi thì phaïm toäi Vieät phaùp”. Phaät ôû trong vöôøn Caáp-coâ-ñoäc röøng Theä-ña thaønh Thaát-la-phieät, luùc ñoù coù moät tröôûng giaû cöôùi vôï chöa bao laâu thì sanh ñöôïc moät trai… daàn daàn tröôûng thaønh. moät hoâm ñoàng töû naøy bò cha meï giaän traùch lieàn muoán troán ñi, töï nghó: “Queâ nhaø khoù boû ñi ñöôïc. Ta nghe noùi sa moân Thích ñöôïc xem ñoàng nhö vöông töû, ta neân ñeán ñoù caàu xuaát gia”, nghó roài lieàn ñi ñeán trong vöôøn Caáp ôû choã caùc Bí-soâ caàu xuaát gia, caùc Bí-soâ lieàn cho xuaát gia vaø cho thoï Caän vieân. Thôøi gian sau, ngöôøi cha tìm con ñeán choã caùc Bí-soâ hoûi thaêm, caùc Bí-soâ ñaùp laø ñaõ ñoä cho xuaát gia, ngöôøi cha lieàn cheâ traùch raèng: “Coù phaûi caùc Bí-soâ thöôøng caàm saün con dao ñôïi khi coù ngöôøi ñeán caàu xuaát gia lieàn caïo toùc lieàn phaûi khoâng? Vì sao phaûi caïo gaáp nhö vaäy?”, caùc Bí-soâ ñem vieäc naøy baïch Phaät, Phaät noùi: “Khoâng ñöôïc caïo toùc lieàn. Neáu coù ñoàng töû ôû gaàn ñeán caàu xuaát gia, neân chôø ñôïi baûy, taùm ngaøy sau môùi ñöôïc caïo toùc. Neáu laø ngöôøi phöông xa ñeán caàu xuaát gia thì coù theå caïo toùc lieàn khoâng phaïm”. Phaät ôû trong vöôøn Caáp-coâ-ñoäc röøng Theä-ña thaønh Thaát-la-phieät, luùc ñoù coù moät tröôûng giaû cöôùi vôï chöa bao laâu lieàn sanh ñöôïc moät trai. moät hoâm, tröôûng giaû noùi vôùi vôï: “Hieàn thuû, nuoâi con ñeán lôùn aét phaûi nhieàu toán keùm, nay ta muoán ñi ñeán phöông xa khaùc buoán baùn caàu lôïi”, noùi roài lieàn ra ñi nhöng sau ñoù khoâng thaáy tröôûng giaû trôû veà. Ngöôøi vôï ôû nhaø taûo taàn nuoâi con ñeán lôùn vaø cho con ñeán tröôøng ñeå hoïc ngoaïi ñieån, khoâng ngôø ngöôøi con naøy hoïc khoâng tieáp thu ñöôïc gì caû trong khi caùc baïn ñoàng hoïc ñoái vôùi caùc luaän ñieån ñaõ coù ñeàu hoïc thoâng suoát. Ngöôøi meï lieàn ñeán tröôøng gaïn hoûi thaày giaùo nguyeân do, thaày giaùo noùi: “Ñoái vôùi ngöôøi hoïc coù hai vieäc khieán cho hoïc nghieäp ñöôïc thaønh töïu: Moät laø bieát hoå theïn, hai laø bieát sôï haõi. Con trai cuûa baø khoâng coù hai ñöùc taùnh naøy”, ngöôøi meï noùi: “Neáu noù khoâng chòu coá gaéng hoïc thì thaày cöù cho noù roi”. Thaày giaùo nghe theo lôøi ngöôøi meï, khi thaáy ñoàng töû naøy khoâng chòu hoïc lieàn quôû traùch vaø ñaùnh roi, ñoàng töû khoùc roài chaïy veà maùch meï, khoâng ngôø laïi bò ngöôøi meï ñaùnh theâm, ñoàng töû suy nghó: “Ta thaät khoå, khoâng maùch meï thì chæ bò thaày giaùo ñaùnh, veà maùch laïi coøn bò meï ñaùnh theâm. Ta khoâng theå chòu ñöïng ñöôïc khoå naøy, ta neân troán ñi”. Ñoàng töû lieàn

ñi ñeán trong röøng Theä-ña, gaëp moät Caàu-tòch ñang haùi hoa lieàn khen: “Thaät

sung söôùng thay”, Caàu-tòch hoûi nguyeân do, lieàn ñaùp: “Vì thaày ñöôïc xuaát gia”, lieàn hoûi: “Vaäy sao ngöôi khoâng xuaát gia?”, ñaùp: “Ñaâu coù ai ñoä cho toâi”, Caàu-tòch noùi: “Ngöôi ñeán ñaây, toâi seõ daãn ñeán gaëp thaày toâi”. Caàu- tòch lieàn daãn ñeán gaëp thaày baïch raèng: “OÂ-ba-ñaø-da, vò thieän nam naøy muoán xuaát gia”, vò thaày lieàn cho xuaát gia. Sau ñoù ngöôøi meï ñeán tröôøng hoûi thaày giaùo: “Con toâi ñaâu?”, ñaùp: “Bò toâi ñaùnh, noù lieàn boû veà nhaø”, ngöôøi meï noùi: “Noù veà nhaø laïi bò toâi ñaùnh theâm neân noù boû ñi, khoâng bieát ñaõ ñi ñaâu”. Ngöôøi meï lieàn ñi khaép nôi tìm kieám nhöng khoâng tìm thaáy, cuoái cuøng ñöùng beân cöûa thaønh Vöông-xaù nhìn ngoù Ñoâng taây, boãng thaáy hai caàu tòch tay caàm baùt ñi ñeán, moät Caàu-tòch chính laø con mình lieàn ñaám ngöïc keâu khoùc: “Ñöùa con ngu si naøy, ta tìm kieám khaép nôi khoâng gaëp, tai sao con laïi xuaát gia trong nhoùm sa moân baàn tieän naøy”, noùi roài lieàn naém tay con keùo loâi veà nhaø vaø baét phaûi hoaøn tuïc, caùc Bí-soâ ñem vieäc naøy baïch Phaät, Phaät noùi: “Do khoâng xin pheùp cha meï lieàn cho xuaát gia neân môùi coù loãi naøy, Töø nay caùc Bí-soâ neáu coù ngöôøi ñeán caàu xuaát gia, khoâng xin pheùp cha meï maø lieàn cho kia xuaát gia thì phaïm toäi Vieät phaùp”. Phaät ôû trong Truùc-laâm beân ao Yeát-lan-ñaïc-ca thaønh Vöông-xaù, trong thaønh coù moät Baø-la-moân cöôùi vôï chöa bao laâu thì sanh ñöôïc moät trai, daàn daàn tröôûng thaønh boãng maéc bònh naëng, tìm ñeán nhieàu thaày thuoác nhöng khoâng heát bònh, ngöôøi meï baûo con: “Con neân ñeán caàu xin tröôûng giaû Thò phöôïc ca trò bònh”. Ngöôøi con lieàn ñeán choã tröôûng giaû xin trò bònh, tröôûng giaû noùi: “Bònh cuûa ngöôi raát naëng, raát khoù trò; nhöng y thuaät cuûa ta chæ duøng ñeå trò cho hai haïng ngöôøi: Moät laø Phaät vaø Taêng chuùng, hai laø ngöôøi ôû trong cung vua. Vì theá ta khoâng raûnh trò bònh cho ngöôi, ngöôi haõy veà ñi”. Ngöôøi con trôû veà noùi laïi cho meï nghe, ngöôøi meï noùi: “Vaäy con neân xuaát gia”, ngöôøi con noùi: “Con laø chuûng toäc Baø- la-moân, sao laïi phaûi xuaát gia trong Sa moân taïp chuûng ñoù?”, ngöôøi meï noùi: “Con xuaát gia ñeå ñöôïc trò bònh, heát bònh thì hoaøn tuïc coù khoù gì”, ngöôøi con noùi: “Xuaát gia seõ bò caïo toùc, con phaûi laøm sao?”, ngöôøi meï noùi: “Caïo roài thì toùc cuõng moïc laïi, con sôï gì chöù !”. Ngöôøi con lieàn ñeán trong Truùc-laâm ôû choã caùc Bí-soâ caàu xuaát gia, ñöôïc xuaát gia roài ngay trong ñeâm aáy ngöôøi naøy khoâng chòu vaøo phoøng, vò thaày hoûi nguyeân do, lieàn ñaùp laø coù bònh, vò thaày hoûi: “Taïi sao ngöôi khoâng noùi cho ta bieát?”, ñaùp: “Vì khoâng thaáy thaày hoûi”, vò thaày nghe roài raát töùc giaän. Saùng hoâm sau coù ngöôøi ñeä töû cuõ ñeán vieáng thaêm, thaáy thaày khoâng vui lieàn hoûi nguyeân do, vò thaày noùi: “Choã ôû cuûa ta laïi laø choã nuoâi bònh, ngöôøi coù bònh ñeàu tuï laïi ñaây”, ñeä töû noùi: “Nhö Theá toân daïy coù hai vieäc: Moät laø khoâng

neân laøm quaù söùc mình, hai laø ñaõ ñoä roài thì khoâng neân boû. Nay thaày ñaõ ñoä roài thì bieát laøm sao". Ñuùng luùc ñoù coù y vöông Thò phöôïc ca ñeán, vò thaày hoûi y vöông: "Bònh cuûa Bí-soâ naøy coù theå chöõa ñöôïc khoâng?", ñaùp: "Bònh naøy quaù naëng, neáu vua Thaéng-quang caáp thuoác ñaày ñuû thì toâi seõ chöõa ñöôïc". Bí-soâ naøy sau khi heát bònh lieàn ñaán baïch thaày: "Con vì coù vieäc mong caàu neân môùi xuaát gia, nay ñaõ toaïi nguyeän con muoán trôû veà nhaø", vò thaày hoûi: "Con ñaõ ñaéc A-la-haùn chöa?", ñaùp chöa, laïi hoûi: "Con ñaõ ñaéc quaû Baát lai, Nhaát lai hay Tu ñaø hoaøn chöa?", ñaùp ñeàu chöa, laïi hoûi: "Neáu vaäy taïi sao laïi muoán veà nhaø", ñaùp: "Con vì muoán trò bònh neân môùi xuaát gia, nay bònh ñaõ laønh neân muoán trôû veà", vò thaày noùi: "Trong phaùp xuaát gia coù boán quaû thuø thaéng, con ñeàu khoâng ñöôïc. Con neân ôû laïi traû tieàn thuoác cho ngöôøi, neáu khoâng sau naøy bònh phaùt trôû laïi, chaéc chaén seõ cheát khoâng nghi". Ngöôøi naøy khoâng nghe lôøi lieàn boû veà nhaø, sau ñoù ñem hoa quaû… ñeán baùo ñaùp Thò phöôïc ca, Thò phöôïc ca hoûi nguyeân do, lieàn noùi laø muoán baùo ñaùp, Thò phöôïc ca noùi khoâng nhôù, lieàn ñem vieäc treân keå laïi, Thò phöôïc ca nghe roài noùi raèng: "Ngöôi ñaõ xuaát gia trong phaùp luaät thieän thuyeát ñaùng leõ phaûi chöùng ñöôïc boán quaû sa moân, nhöng ngöôi thoï cuûa tín thí laïi rôi vaøo ñöôøng aùc". Sau ñoù Thò phöôïc ca ñeán choã Phaät ñem vieäc treân baïch Phaät vaø noùi: "Theá toân, caùc Bí-soâ cho ngöôøi bònh naëng xuaát gia vaø thoï caän vieân seõ laøm cho taøi vaät trong kho cuûa vua toån giaûm, thaân con cuõng lao nhoïc. Cuùi xin Theá toân cheá ñònh caùc Thaùnh giaû ñöøng cho ngöôøi bònh naëng xuaát gia", Phaät im laëng nhaän lôøi, Thò phöôïc ca bieát Phaät ñaõ nhaän lôøi lieàn ñaûnh leã roài lui ra. Phaät töï nghó: "Do ñoä ngöôøi bònh naëng neân coù loãi naøy", lieàn baûo caùc Bí-soâ: "Töø nay khoâng ñöôïc ñoä ngöôøi coù bònh naëng. Neáu coù ngöôøi ñeán caàu xuaát gia neân hoûi hoûi bònh gì khoâng, neáu khoâng hoûi lieàn ñoä thì phaïm toäi Vieät phaùp". Phaät ôû trong röøng Ni-cuø-ñaø thaønh Kieáp-tyû-la, luùc ñoù vua Tònh- phaïn baûo trong doøng hoï Thích, moãi nhaø neân cho moät ngöôøi xuaát gia. Baø con thaân thuoäc ñeán thaêm nghe thuyeát phaùp Hoan-hæ roài khôûi loøng tin caàu xuaát gia, trong soá ñoù hoaëc laø cha, anh, choàng, con… neân ngöôøi nhaø buoàn thöông keâu khoùc, vua Tònh-phaïn nghe bieát lieàn hoûi nguyeân do, thaân quyeán cuûa nhöõng ngöôøi xuaát gia noùi roõ nguyeân do. Vua nghe roài lieàn ñeán choã Phaät baïch Phaät: "Cuùi xin Theá toân cho toâi moät öôùc nguyeän", Phaät hoûi: "Ñaïi vöông muoán ñieàu gì?", ñaùp: "Öôùc nguyeän naøy laø vì doøng hoï Thích, neáu Theá toân laøm Chuyeån luaân thaùnh vöông thì ngöôøi trong doøng hoï Thích ñeàu ñi theo, nhöng Theá toân laïi xuaát gia neân ñieàu maø chuùng toâi mong moõi laïi khoâng ñöôïc toaïi. Laïi nöõa, Nan-ñaø laø Löïc chuyeån luaân vöông, Theá toân laïi ñoä cho xuaát gia neân chuùng toâi cuõng maát hy voïng;

La-hoå-la coù ñaïi oai ñöùc seõ leân ngoâi vua, Theá toân cuõng ñoä cho xuaát gia, chuùng toâi cuõng tuyeät voïng. Theá toân, cha meï ñoái vôùi con tình thöông saâu naëng, cuùi xin Theá toân cheá ñònh neáu cha meï chöa cho pheùp khoâng neân ñoä

cho xuaát gia". Phaät im laëng nhaän lôøi, vua bieát Phaät ñaõ nhaän lôøi lieàn ñaûnh leã roài ra veà, Phaät töï nghó: "Do khoâng hoûi yù kieán cuûa cha meï lieàn ñoä cho xuaát gia neân coù loãi naøy", Phaät lieàn baûo caùc Bí-soâ: "Töø nay neáu coù ngöôøi ñeán caàu xuaát gia tröôùc neân hoûi cha meï ñaõ cho pheùp chöa, neáu cha meï ñaõ cho pheùp môùi ñöôïc ñoä cho xuaát gia, neáu khoâng hoûi maø lieàn ñoä thì phaïm toäi Vieät phaùp". Luùc ñoù coù ngöôøi töø xa ñeán caàu xuaát gia noùi laø cha meï ñaõ cho pheùp, nhöng caùc Bí-soâ khoâng daùm ñoä lieàn baïch Phaät, Phaät noùi: "Neáu coù ngöôøi töø xa ñeán, cha meï ñaõ cho pheùp thì neân ñoä, khoâng hoûi khoâng phaïm".

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.